

УТВЕРЖДЕНО

Постановление
Министерства образования
Республики Беларусь
27.07.2017 № 91

**Вучэбная праграма па вучэбным прадмеце
«Замежная мова
(англійская, нямецкая, французская, іспанская, кітайская)»
для V класа ўстаноў агульнай сярэдняй адукацыі
з беларускай мовай навучання і выхавання**

**ЗАМЕЖНАЯ МОВА
(англійская, нямецкая, французская, іспанская, кітайская)**

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

У сучасным свеце замежная мова разглядаецца як сродак фарміравання і выхавання маральна адказнай асобы, як сродак зносін, пазнання, асэнсавання і інтэрпрэтацыі фактаў іншай культуры. Галоўнае прызначэнне замежных моў – забяспечваць узаемадзеянне і супрацоўніцтва народаў, выключачь магчымасці негатыўнага ўплыву на працэс нацыянальнай самаідэнтыфікацыі і культурнага самавызначэння асобы; павышаць гатоўнасць чалавека да асобнай і прафесійнай самарэалізацыі праз выкарыстанне замежнай мовы нараўне з роднай мовай у якасці матэрыяльнай формы функцыянавання свайго мыслення. Валоданне замежнымі мовамі – важная перадумова адаптацыі чалавека ў жыцці ў глабалізаваным свеце.

Вучэбны прадмет «Замежная мова» прызначаны служыць фарміраванню полікультурнай асобы. Адпаведна, працэс навучання замежнай мове накіраваны на падрыхтоўку вучняў да розных форм адносін і зносін паміж індывідамі і групамі, якія належаць да розных культур.

Магчымасці вучэбнага прадмета «Замежная мова» ў падрыхтоўцы вучня да міжкультурнай камунікацыі надзвычай вялікія. Вучань далучаецца да духоўнага багацця іншых народаў; у яго фарміруецца вобраз свету, які адпавядае сацыяльным, палітычным і культурным рэаліям сучаснай рэчаіснасці; фарміруецца другасная кагнітыўная свядомасць, якая забяспечвае ўвесь комплекс іншамоўнай камунікатыўнай дзейнасці; адбываецца развіццё маўленчых працэсаў і маўленчых механізмаў, здольнасці перадаваць у ходзе іншамоўных зносін уласныя думкі і пачуцці; узнікаюць перадумовы для развіцця асобы вучня праз узбагачэнне эмацыянальна-пачуццёвай сферы асобы. Моўныя здольнасці фарміруюцца ў адзінстве параджэння маўлення і ўспрымання маўлення.

Мэты навучання замежнай мове

Генеральная мэта навучання замежнай мове заключаецца ў фарміраванні вучняў як суб'ектаў міжкультурнай камунікацыі праз авалоданне імі іншамоўнай камунікатыўнай кампетэнцыяй і развіццём у іх якасцей полікультурнай асобы, запатрабаваных сучасным інфармацыйным грамадствам ва ўмовах глабалізацыі. Генеральная мэта прадугледжвае пастаноўку і рэалізацыю адукацыйных, развіццёвых і выхаваўчых мэт у іх адзінстве.

Адукацыйныя мэты: моўнае і маўленчае развіццё асобы вучня шляхам забеспячэння практычнага валодання замежнай мовай як эфектыўным сродкам зносін у адзінстве яго кагнітыўнай, камунікатыўнай і экспрэсіўнай функцый; засваенне і актуалізацыя ведаў пра вывучаемую замежную мову; авалоданне навыкамі і ўменнямі іншамоўнай маўленчай дзейнасці (ўспрымання і разуменне іншамоўнага маўлення на слых, гаварэнне, чытанне, пісьмо і пісьмовае маўленне).

Развіццёвыя мэты: забяспечваюць кагнітыўнае, камунікатыўнае, эмацыянальнае развіццё вучняў; авалоданне спосабамі фарміравання і фармулявання думкі на замежнай мове; развіццё лінгвістычнага кампанента гуманітарнага мыслення; узбагачэнне эмацыянальна-пачуццёвай сферы асобы.

Выхаваўчыя мэты: забяспечэнне ўзбагачэння духоўнага свету вучняў, выхавання ў іх культуры мыслення, пачуццяў, паводзін; развіцця гуманістычных каштоўнасных арыентацый, уменняў ажыццяўляць зносіны ў кантэксце дыялогу культур; фарміраванне псіхалагічнай гатоўнасці да міжмоўнай міжкультурнай камунікацыі; адаптацыі асобы да іншага сацыяльнага асяроддзя.

Задачы замежнай мовы як вучэбнага прадмета:

развіццё камунікатыўнай культуры вучняў, засваенне імі вуснага і пісьмовага маўлення на ўзроўні, які з'яўляецца дастатковым для адэкватнай трактоўкі інфармацыі, якая перадаецца і прымаецца;

кагнітыўнае развіццё вучняў, якое праяўляецца ў пераструктураванні асобных фрагментаў індывідуальнага вобраза карціны свету і ўспрыманні свету вивучаемай мовы праз штучна фарміруемы ў свядомасці лінгвадыдактычны канструкт, што дазваляе ўспрымаць даступны пазнанню свет у адпаведнасці з яго (гэтага свету) уласнымі сацыяльнымі, палітычнымі, культурнымі, моўнымі рэаліямі, а не праз проста пераклад на гэтую мову схем роднай, нацыянальнай карціны свету;

сацыякультурнае развіццё асобы, арыентаванае на ўспрыманне «іншага» ў яго непадобнасці праз пазнанне каштоўнасцей новай культуры ў дыялогу з роднай; супастаўленне вивучаемай мовы з роднай і культуры гэтай мовы з нацыянальнай; фарміраванне ўменняў прадстаўляць сваю краіну і культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін;

развіццё каштоўнасных арыентацый вучняў, якое ажыццяўляецца праз фарміраванне гуманістычнай пазіцыі асобы шляхам стварэння ўмоў для ўзбагачэння адпаведнага канструктыўнага вопыту эмацыянальна-пачуццёвых адносін як важнейшага фактару ўзнікнення ў чалавека станоўчага ўспрымання «іншага», паважлівых адносін да яго, прызнанне разнастайнасці культур; з'яўленне ў вучняў імкнення да супрацоўніцтва і ўзаемадзеяння з іншымі народамі;

развіццё матывацыі да вивучэння замежнай мовы праз фарміраванне патрэбнасцей лепш і дакладней разумець навакольны свет і быць зразуметым ім; усведамленне важнасці валодання замежнай мовай для сацыялізацыі ў сучасным свеце;

развіццё самаадукацыйнага патэнцыялу вучняў, забяспечэнне іх гатоўнасці да самастойнай працы над мовай, у тым ліку неабходнымі тэхнікамі вучэбна-пазнавальнай працы, стратэгіямі самааналізу і саманазірання.

У якасці комплексных характарыстык, што выражаюць змест задач, разглядаюцца кампетэнцыі, таму што яны задаюць нормы і патрабаванні да валодання замежнай мовай, якія дазваляюць прасачыць ступень сумеснай рэалізацыі мэт і задач.

Міжкультурная кампетэнцыя – стратэгічная кампетэнцыя, валоданне якой заклікана забяспечыць асэнсаванне вучнямі іншай сацыякультуры, пазнанне імі сэнсавых арыенціраў іншага лінгвасоцыуму, уменне бачыць падабенства і адрозненне паміж культурамі і ўлічваць іх у працэсе іншамоўных зносін.

Камунікатыўная кампетэнцыя – валоданне сукупнасцю маўленчых, моўных, сацыякультурных норм вивучаемай мовы, а таксама кампенсаторнымі і вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі, якія дазваляюць выпускніку ўстанова агульнай сярэдняй адукацыі рашаць маўленчыя, адукацыйныя, пазнавальныя і іншыя задачы, што стаяць перад ім. У склад гэтай інтэграцыйнай кампетэнцыі ўваходзяць моўная, маўленчая, сацыякультурная, вучэбна-пазнавальная, кампенсаторная кампетэнцыі, якія разглядаюцца як субкампетэнцыі.

Маўленчая кампетэнцыя – сукупнасць навыкаў і ўменняў маўленчай дзейнасці (гаварэнне, успрыманне на слых, чытанне, пісьмо), веданне норм маўленчых паводзін;

набыццё на гэтай аснове вопыту іх выкарыстання для пабудовы лагічнага і звязнага па форме і змесце выказвання, а таксама для тлумачэння сэнсу выказванняў іншых людзей.

Моўная кампетэнцыя – сукупнасць моўных ведаў аб правілах функцыянавання моўных сродкаў (фанетычных, арфаграфічных, лексічных і граматычных) у маўленні і навыкаў іх выкарыстання з камунікатыўнымі мэтамі.

Сацыякультурная кампетэнцыя – сукупнасць ведаў пра нацыянальна-культурную спецыфіку краін вывучаемай мовы, уменняў будаваць свае маўленчыя і немаўленчыя паводзіны ў адпаведнасці з гэтай спецыфікай, уменне прадстаўляць на гэтай аснове сваю краіну і яе культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін.

Кампенсаторная кампетэнцыя – сукупнасць уменняў выкарыстоўваць дадатковыя вербальныя сродкі і невербальныя спосабы для рашэння камунікатыўных задач ва ўмовах дэфіцыту існуючых моўных сродкаў.

Вучэбна-пазнавальная кампетэнцыя – сукупнасць агульных і сацыяльных вучэбных уменняў, неабходных для ажыццяўлення самастойнай дзейнасці па авалоданні замежнай мовай, вопыт іх выкарыстання.

Паслядоўнае і ўзаемазвязанае авалоданне пазначанымі ключавымі кампетэнцыямі забяспечвае фарміраванне ў вучняў адпаведных кампетэнтнасцей.

У сваёй сукупнасці мэты і задачы прадугледжваюць праектаванне і арганізацыю адукацыйнага працэсу на аснове патрабаванняў асобна-арыентаванага, кампетэнтнаснага, камунікатыўнага, кагнітыўнага і сацыякультурнага падыходаў у іх адзінстве. Адсюль вынікае, што ў якасці важнейшых прынцыпаў ажыццяўлення адукацыйнага працэсу вызначаюцца наступныя:

забеспячэнне разумення культуры і ладу жыцця іншага народа і гатоўнасць «успрымаць іншага ў яго непадобнасці», усведамленне вучнямі прыналежнасці да роднай культуры;

адзінства рэалізацыі камунікатыўнай, культурна-прагматычнай і аксіялагічнай функцый вывучаемай мовы;

арыентацыя працэсу навучання на забеспячэнне дыялогу культур на аснове ўсебаковага ўліку ўзаемасувязей: мова – мысленне – культура;

забеспячэнне сацыялізацыі вучняў сродкамі замежнай мовы;

арганізацыя навучання замежнай мове як сродку іншамоўных зносін на аснове мадэліравання сітуацый міжкультурнай камунікацыі.

Выкладзеныя палажэнні вызначаюць патрабаванні да зместу адукацыі.

Агульныя патрабаванні да зместу адукацыі

Змест вучэбнага прадмета «Замежная мова» вызначаецца ў адзінстве прадметнага і эмацыянальна-каштоўнаснага кампанентаў.

Эмацыянальна-каштоўнасны кампанент зместу адукацыі ўключае сукупнасць адносін асобы да сусветнай моўнай і культурнай спадчыны, да працэсу авалодання ёй з мэтай асобнаснага росту; забяспечвае набыццё вопыту іншамоўных зносін шляхам рэфлексіі, самапазнання, самавызначэння. Працэс авалодання замежнай мовай набывае для вучня асобны сэнс.

Прадметны змест адукацыі ўключае наступныя кампаненты:

сферы зносін і прадметна-тэматычны змест маўлення;

віды маўленчай дзейнасці і моўны матэрыял;

сацыякультурныя веды: культурознаўчыя, краіназнаўчыя і лінгвакраіназнаўчыя;

кампенсаторныя і вучэбна-пазнавальныя ўменні і навыкі самастойнай работы з іншамоўным матэрыялам.

Прадметны кампанент зместу забяспечвае валоданне замежнай мовай як сродкам міжкультурных зносін.

Адбор зместу вучэбнага матэрыялу, які патрэбна засвоіць, ажыццяўляецца на аснове наступных метадалагічных арыенціраў:

накіраванасць педагогічнага працэсу на падрыхтоўку да міжкультурных зносін;
 усебаковы ўлік узаемасувязей: мова – мысленне – культура;
 прад'яўленне каштоўнасцей пазнавальнай культуры ў дыялогу з роднай;
 інтэграцыя моўнага, сацыякультурнага, аксіялагічнага кампанентаў у змесце навучання;

аўтэнтычнасць і каштоўнасць значнасць іншамоўных матэрыялаў;
 адпаведнасць вучэбнага матэрыялу сучасным гутарковым нормам вывучаемай мовы.
 Структураванне вучэбнага матэрыялу ажыццяўляецца на аснове наступных патрабаванняў:

бесперапыннае канцэнтрычнае прад'яўленне і назапашванне ведаў;
 паэтапнае фарміраванне навыкаў і ўменняў;
 пераемнасць этапаў працэсу авалодання замежнай мовай;
 пастаянная апора на моўны, маўленчы і асобасны суб'ектны вопыт вучняў;
 спалучанасць у авалоданні маўленнем і сістэмай мовы;
 стварэнне магчымасцей для фарміравання ўменняў самастойнай работы з іншамоўнымі інфармацыйнымі крыніцамі з самаадукацыйнай мэтай.

Спецыфіка зместу моўнай адукацыі прадугледжвае паслядоўны ўлік у адукацыйным працэсе наступных асноўных палажэнняў камунікатыўна арыентаванага навучання:

ажыццяўленне адукацыйнага працэсу ва ўмовах, набліжаных да рэальных зносін;
 мадэляванне сітуацый зносін, якія стымулююць вучняў да вырашэння камунікатыўных задач у працэсе вывучэння замежнай мовы;
 выкарыстанне камунікатыўна арыентаваных заданняў на аснове імітацыйных, гульнявых і свабодных зносін;

сітуацыйна абумоўленае авалоданне лексікай і граматыкай вывучаемай мовы;
 актыўнае ўцягванне вучняў у працэс зносін у якасці маўленчых партнёраў;
 стварэнне матывацыйнай гатоўнасці і патрэбнасці вучняў успрымаць і засвойваць вучэбны матэрыял ва ўмовах, набліжаных да рэальных зносін.

Сферы зносін і іх прадметна-тэматычны зместе

Сацыяльна-бытавая сфера. Здаровы лад жыцця. Горад і вёска.

Сацыяльна-культурная сфера. Святы. Канікулы. Тэлеперадачы. Падарожжы.

Сацыяльна-пазнавальная сфера. Краіны і кантыненты.

Маўленчыя ўменні

Успрыманне і разуменне маўлення на слых – уменне разумець іншамоўнае маўленне ў працэсе непасрэдных зносін з суб'яседнікам, аўдыя- і відэатэксты розных жанраў з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест.

Гаварэнне – уменне ажыццяўляць дыялагічныя, маналагічныя і полілагічныя зносіны ў адпаведнасці з мэтай, задачай і ўмовай камунікацыі, з захаваннем норм маўленчага і немаўленчага этыкету.

Чытанне – уменне чытаць і разумець тэксты розных жанраў з рознай паўнатай і дакладнасцю пранікнення ў іх змест у залежнасці ад віду чытання і далейшага выкарыстання інфармацыі.

Пісьмовае маўленне – уменне прадупыраваць розныя віды пісьмовых тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краінах вывучаемай мовы, з улікам камунікатыўных задач і адрасата.

Моўныя веды і навыкі

Веды аб сістэме вывучаемай мовы, правілах функцыянавання моўных сродкаў (фанетычных, лексічных, граматычных) у маўленні і навыкі іх выкарыстання ў камунікатыўных мэтах.

Сацыякультурныя веды і ўменні

Веды сацыякультурнага кантэксту сваёй краіны і краін вывучаемай мовы, уменні наладжваць свае маўленчыя і немаўленчыя паводзіны ў адпаведнасці з іх спецыфікай, прадстаўляць сваю краіну і яе культуру ва ўмовах іншамоўных міжкультурных зносін.

Кампенсаторныя ўменні

Уменні выкарыстоўваць розныя вербальныя і невербальныя сродкі для кампенсацыі прабелаў у камунікацыі ва ўмовах дэфіцыту моўных сродкаў, недахопу маўленчага і сацыяльнага вопыту.

Вучэбна-пазнавальныя ўменні

Агульныя і спецыяльныя вучэбныя ўменні, неабходныя для ажыццяўлення самастойнай пазнавальнай дзейнасці па авалоданні іншамоўным маўленнем і культурай краін вывучаемай мовы.

Змест навучання пададзены ў вучэбнай праграме праз прадметна-тэматычны змест зносін, патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці, моўны матэрыял (фанетыка, лексіка, граматыка).

У прадметна-тэматычным змесце абазначаны асноўныя камунікатыўныя задачы. Курсівам адзначаны камунікатыўныя задачы для гімназій.

Патрабаванні да практычнага валодання відамі маўленчай дзейнасці – працягласць гучання тэксту, колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка ў дыялагічным маўленні, аб'ём выказвання ў маналагічным маўленні, аб'ём тэксту для чытання, аб'ём тэксту для пісьмовага маўлення – задаюць асноўныя параметры для ўсіх відаў маўленчай дзейнасці. Дадзеныя параметры, а таксама аб'ём прадуктыўнага і рэцэптыўнага лексічнага мінімуму пазначаны наступным чынам: першая лічба – патрабаванні для школ, другая – для гімназій. Напрыклад, працягласць гучання тэксту: 1–1,5 мін; прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак; рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак; агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак; агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Граматычны матэрыял, які падлягае вывучэнню, аднолькавы для ўсіх відаў устаноў агульнай сярэдняй адукацыі. Патрабаванні да валодання граматычным матэрыялам адрозніваюцца аб'ёмам яго прадуктыўнага засваення. Граматычныя з'явы для рэцэптыўнага засваення, адзначаныя зорачкай (*), прызначаны для прадуктыўнага засваення ў гімназіях.

Больш высокія патрабаванні да валодання моўным і маўленчым матэрыялам у гімназіях забяспечаць больш высокі ўзровень фарміравання ў вучняў моўных навыкаў і маўленчых уменняў, што будзе праяўляцца ў іх здольнасці якасна вырашаць вучэбныя камунікатыўныя задачы.

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА ПРАДМЕТА

105 /175 гадзін

ПРАДМЕТНА-ТЭМАТЫЧНЫ ЗМЕСТ ЗНОСІН

Сфера зносін	Прадметна-тэматычны змест	Камунікатыўныя задачы
		У канцы года вучань павінен умець
Сацыяльна-бытавая	Здаровы лад жыцця	Расказаць аб сняданку, абедзе, вячэры ў сям'і; распытаць сваяка/сябра аб сняданку, абедзе, вячэры ў сям'і; расказаць аб здаровым харчаванні; распытаць суб'ядніка аб здаровым харчаванні; расказаць аб асноўных недамаганнях; распытаць суб'ядніка аб асноўных недамаганнях; <i>даць параду аб здаровым ладзе жыцця (гігіена, харчаванне,</i>

		<i>зарадка)</i>
	Горад і вёска	Распытаць, як прайсці куды-небудзь; растлумачыць, як прайсці куды-небудзь; запытаць і даць інфармацыю аб месцы пражывання (адрас, телефон); назваць правілы бяспечных паводзін на вуліцах горада, вёскі; апісаць родны горад/вёску; <i>расказаць аб жыцці ў горадзе/сельскай мясцовасці;</i> <i>распытаць суб'ядніка аб жыцці ў горадзе/сельскай мясцовасці</i>
Сацыяльна-культурная	Канікулы	Расказаць аб сваіх занятках на канікулах; распытаць сябра аб яго занятках на канікулах; расказаць аб летнім адпачынку; <i>расказаць аб самым яркім уражанні ў час канікул</i>
	Святы	Расказаць аб асноўных святах Рэспублікі Беларусь; распытаць суб'ядніка аб асноўных святах краіны вывучаемай мовы; павіншаваць са святам; адказаць на віншаванне; назваць традыцыйныя святочныя стравы ў сваёй краіне і краіне вывучаемай мовы; <i>параўнаць святкаванне Новага года/ Каляд у сваёй краіне і краіне вывучаемай мовы</i>
	Тэлеперадачы	Назваць любімыя тэлеперадачы; распытаць аб любімых тэлеперадачах; выказаць меркаванне аб тэлеперадачы; <i>параіць паглядзець тэлеперадачу і аргументаваць сваё меркаванне</i>
	Падарожжы	Расказаць аб падарожжы (месца, час, транспарт, уражанні); распытаць аб падарожжы (месца, час, транспарт, уражанні); прыняць або адхіліць прапанову аб падарожжы; <i>расказаць аб падарожжы, якое запомнілася па кнізе/фільму</i>
Сацыяльна-пазнавальная	Краіны і кантыненты	Назваць кантыненты; апісаць прыродныя асаблівасці кантынентаў; назваць краіны, у якіх гавораць на вывучаемай замежнай мове; <i>расказаць пра жывельны свет розных кантынентаў;</i> <i>распытаць пра жывельны свет розных кантынентаў</i>

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых указанні настаўніка, якія звязаны з вядзеннем урока; іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія пабудаваны на вывучаным моўным матэрыяле, у прад'яўленні настаўніка і ў гуказапісе, у тэмпе, набліжаным да натуральнага, з візуальнай апорай.

Віды тэкстаў: казка, апавяданне, рыфмоўка, верш, дзіцячая песня.

Працягласць гучання тэксту: 1–1,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

запытаць і паведамляць інфармацыю асабістага характару.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог-віншаванне, дыялог-пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 4–5.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:
 паведаміць інфармацыю;
 апісаць прадметы і з'явы;
 каратка пераказаць змест праслуханага/прачытанага тэксту з выкарыстаннем візуальных апор.

Віды маналагічнага выказвання: паведамленне, апавяданне, апісанне.

Аб'ём выказвання: не менш за 6–8 фраз.

Чытанне

Вучні павінны ўмець чытаць самі сабе і цалкам разумець тэксты, якія змяшчаюць 1–2 % незнаёмых слоў і не ўплываюць на разуменне.

Віды тэкстаў: казка, апавяданне, рыфмоўка, верш, песня.

Аб'ём тэксту: 1300–2000 друкаваных знакаў з прабеламі.

Пісьмо і пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды тэкстаў у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

падпісваць віншавальную паштоўку, запрашэнне;

пісаць асабістае пісьмо ў межах вывучанай тэматыкі.

Аб'ём тэксту: не менш за 30–40 слоў.

Моўны матэрыял**АНГЛІЙСКАЯ МОВА****Фанетыка**

Рытм англійскага маўлення. Інтанацыя пералічэння. Інтанацыя пабуджальных і клічных сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы прыметнікаў *-(i)an*, прыслоўяў *-ly*, дзеясловаў *-ate*.

Паказальнікі часу: *this (week), last (year), next (summer)*.

Граматыка**Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення****Марфалогія**

Назоўнік: асобыя выпадкі ўтварэння множнага ліку (*man – men, woman – women, child – children, tooth – teeth, foot – feet, goose – geese, sheep – sheep, mouse – mice*). Назоўнікі для абазначэння прадметаў, якія можна або нельга палічыць.

Артыкль: *a/an, the* (асноўныя значэнні), значымая адсутнасць артыкля. Артыкль перад геаграфічнымі назвамі (вуліцы, гарады, краіны, кантыненты).

Прыметнік: асобыя выпадкі ўтварэння ступеней параўнання прыметнікаў (*good, bad*).

Займеннік: неазначальныя займеннікі *some, any, no, much, many*. Аб'ектны склон асабовых займеннікаў.

Дзеяслоў: сцвярдзальная, адмоўная і пытальная формы дзеясловаў у *Past Simple, Future Simple*.

Мадальны дзеяслоў: *should/shouldn't* для выказвання парады, рэкамендацыі; *must/mustn't* для выражэння неабходнасці і забароны.

Прыслоўе: *yesterday, ago, next, tomorrow, today, always, often, sometimes, rarely, never, well, fast.*

Прыназоўнік: прыназоўнікі напрамку руху *to, along, past, over*; прыназоўнікі месца *at (home), behind, in front of, between, opposite, next to*; прыназоўнікі часу *in (November), to (quarter to two), past (half past two), at (Easter), on (New Year's Day); by (plane).*

Злучнік: *because.*

Сінтаксіс

Парадак слоў у сказе. Складаназлучаны сказ са злучнікамі *and, but*

НЯМЕЦКАЯ МОВА

Фанетыка

Націск у складаных словах. Адсутнасць націску на службовых словах. Інтанацыя простых развітых сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў *-er, -in* для абазначэння нацыянальнасцей, жыхароў гарадоў, населеных пунктаў.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: скланенне назоўнікаў множнага ліку ў давальным склоне множнага ліку. Назоўнікі для абазначэння прадметаў, якія можна або нельга палічыць.

Артыкль: артыкль перад геаграфічнымі назвамі (кантыненты, краіны, гарады, вуліцы). Азначальны артыкль перад уласным імем, калі перад ім стаіць азначэнне. Неазначальны артыкль перад назоўнікам пасля безасабовага звароту *es gibt*.

Займеннік: зваротны займеннік *sich*.

Дзеяслоў: зваротныя дзеясловы. Дзеяслоў *sein* у прошлым часе *Präteritum Aktiv*. Форма прошлага часу *Perfekt Aktiv*. Загадны лад.

Прыназоўнік: прыназоўнікі *durch, für, um*, якія патрабуюць вінавальнага склону. Прыназоўнікі *zu, mit*, якія патрабуюць давальнага склону.

Сінтаксіс

Парадак слоў у развітым сказе з дапаўненнем у вінавальным і давальным склонах; з выказнікам, які выражаны дзеясловамі ў часовай форме *Perfekt Aktiv* (рамачная канструкцыя); з выказнікам, які выражаны зваротным дзеясловам.

Складаназлучаныя сказы са злучнікам *denn*. Парадак слоў у складаназлучаных сказах.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: скланенне назоўнікаў у множным ліку. Складаныя назоўнікі: аснова дзеяслова + назоўнік.

Прыметнік: скланенне прыметнікаў пасля неазначальнага артыкля, прыналежных займеннікаў і займенніка *kein/keine* ў назоўным і вінавальным склонах.

Артыкль: неазначальны артыкль перад назоўнікам пасля дзеясловаў *suchen, sich wünschen*.

Займеннік: пыталны займеннік *welcher / welches / welche*.

Прыназоўнікі: *bis, entlang*, якія патрабуюць вінавальнага склону.

Сінтаксіс

*Складаназалежныя сказы са злучнікамі *weil*. Парадак слоў у складаназалежных сказах.

ФРАНЦУЗСКАЯ МОВА

Фанетыка

Адрозненне на слых і дакладнае вымаўленне ўсіх гукаў французскай мовы. Счапленне і звязванне. Інтанацыйная мадэль апавядальнага (сцвярдзальнага і адмоўнага), пабудзальнага і пытальнага сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкета.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: суфіксы назоўнікаў і прыметнікаў *-ien, -ienne; -ais, -aise; -aine; -ois, -oise*; прыстаўка дзеясловаў *re-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Назоўнік: мужчынскі і жаночы род назоўнікаў, якія абазначаюць нацыянальнасць.

Артыкль: ужыванне азначальнага, неазначальнага, частковага артыклей (паўтарэнне); артыкль перад геаграфічнымі назвамі (краіны, кантыненты); адсутнасць артыкля ў назвах гарадоў; адсутнасць артыкля пры адмаўленні. Злітны артыкль у выразе *avoir mal à... .*

Прыметнік: ступені параўнання якасных прыметнікаў (акрамя *bon, mauvais*).

Займеннік: неазначальна-асабовы займеннік *on*; пытальны займеннік *qui*.

Лічэбнік: колькасныя лічэбнікі да 1000; парадкавыя лічэбнікі да 100.

Дзеяслоў: *le présent* дзеясловаў I, II і III груп; прошлы складаны час *le passé composé* з дзеясловамі *avoir* і *être* (акрамя зваротных дзеясловаў); прошлы незавершаны час *l'imparfait*. Загадны лад.

Прыслоўе: прыслоўі *hier, aujourd'hui, demain; d'abord, ensuite, puis, enfin*. Пытальныя прыслоўі *où, d'où, quand, pourquoi, comment, combien*.

Прыназоўнік: прыназоўнікі месца і кірунку руху; прыназоўнікі *en/a* для абазначэння спосабу перамяшчэння.

Сінтаксіс

Парадак слоў у пытальным сказе з простаю і складанай інверсіяй (агульнае пытанне; пытанне да адушаўленага дзейніка; пытанне да акалічнасці).

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

Бліжэйшы будучы час *le futur proche* і бліжэйшы прошлы час *le passé récent*.

* Будучы прасты час *le futur simple* дзеясловаў I і II груп.

* Ужыванне прыназоўніка *de* пасля слоў, якія абазначаюць колькасць.

* Ступені параўнання прыметнікаў *bon, mauvais*.

ІСПАНСКАЯ МОВА

Фанетыка

Інтанацыя пабудзальных і клічных сказаў.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Словаўтварэнне: прыстаўкі *re-*, *in-(im-)*, *des-*.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Presente de Indicativo знамянальных дзеясловаў.

Прыслоўе: прыслоўі *ya*, *todavía*, *jamás*, *nunca*, *siempre*, *a veces*.

Сінтаксіс

Клічныя і пабуджальныя сказы.

Граматычны матэрыял для рэцэптыўнага засваення

*Азнямленне з *Pretérito Perfecto*, *Pretérito Imperfecto*, *Pretérito Indefinido*,

*Азнямленне з *Modo Imperativo* (сцвярджальная форма на *tú*, *vosotros*).

Сінтаксіс

Складаназалежныя сказы са злучнікамі *pero*, *y*.

КІТАЙСКАЯ МОВА

ПАТРАБАВАННІ ДА ПРАКТЫЧНАГА ВАЛОДАННЯ ВІДАМІ МАЎЛЕНЧАЙ ДЗЕЙНАСЦІ

Успрыманне і разуменне маўлення на слых

Вучні павінны разумець на слых указанні настаўніка, якія звязаны з вядзеннем урока; іншамоўныя тэксты маналагічнага і дыялагічнага характару, якія пабудаваны на вывучаным моўным матэрыяле, у прад'яўленні настаўніка і ў гуказапісе, у тэмпе, набліжаным да натуральнага, з візуальнай або вербальнай апорай.

Віды тэкстаў: апавяданне, рыфмоўка, песня, верш, скарагаворка.

Працягласць гучання тэксту: 1–1,5 мін.

Гаварэнне

Дыялагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець запытаць і паведаміць інфармацыю, якая вызначана прадметна-тэматычным зместам зносін.

Віды дыялогу: дыялог-распытванне, дыялог-віншаванне, дыялог-пабуджэнне да дзеяння.

Колькасць рэплік на кожнага суб'ядніка: 4–5.

Маналагічнае маўленне

Вучні павінны ўмець:

паведамляць інфармацыю;

апісваць прадметы і з'явы;

коратка пераказваць змест праслуханага/прачытанага тэксту з выкарыстаннем візуальнай апоры.

Віды маналагічнага выказвання: паведамленне, апавяданне, апісанне.

Аб'ём выказвання: 6–8 фраз.

Чытанне

Вучні павінны ўмець чытаць самі сабе тэксты, якія напісаны з дапамогай іерогліфаў, разумець асноўны змест і вызначаць асобныя дэталі прачытанага.

Аб'ём тэксту: 0,3 старонкі.

Вучні павінны ўмець чытаць іерогліфы (100–200) і простыя сказы, якія напісаны іерогліфамі.

Віды тэкстаў: апавяданне, скарагаворка, рыфмоўка, дзіцячая песня, коміксы, верш, песня, школьны расклад.

Пісьмо і пісьмовае маўленне

Вучні павінны ўмець прадудыраваць нескладаныя віды тэкстаў, якія напісаны з дапамогай транскрыпцыйных знакаў, у адпаведнасці з нормамі, прынятымі ў краіне вывучаемай мовы:

падпісваць віншавальную паштоўку, запрашэнне;
пісаць асабістае пісьмо ў межах вывучанай тэматыкі.
Аб'ём тэксту: 30–40 слоў.

Вучні павінны ўмець пісаць іерогліфы (80–160) і простыя сказы, якія напісаны іерогліфамі.

Моўны матэрыял

Фанетыка

Вымаўленне запар наступных складоў трэцяга тону. Змяненне тону лічэбніка. Інтанацыя пералічэння. Інтанацыя пабуджальных і клічных сказаў. Інтанацыя формул маўленчага этыкету.

Лексіка

Прадуктыўны мінімум: 210–250 лексічных адзінак.

Рэцэптыўны мінімум: 120–180 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём прадуктыўнай лексікі: 610–650 лексічных адзінак.

Агульны аб'ём рэцэптыўнай лексікі: 240–300 лексічных адзінак.

Граматыка

Граматычны матэрыял для прадуктыўнага засваення

Марфалогія

Лічэльнае слова: 个, 把, 节, 张, 件, 条, 双.

Лічэбнік: лічэбнікі 50–100; лічэбнікі 两 і 一.

Прыметнік: 多, 少.

Займеннік: указальныя займеннікі 这 і 那 у спалучэнні з лічэльнымі словамі.

Дзеяслоў: паказальнік цяперашняга часу 在.

Прыслоўе: 太, 很, 不, 真, 很多, 很少, 不多, 不少, 附近, 只.

Паслялог: 外边.

Дапаўненне стану (... 得 ...) (1).

Сінтаксіс

Сказы, якія абазначаюць размяшчэнне прадметаў у прасторы (在)...上有/是..., ...在...上.

Сказы наяўнасці з дзеясловам 有.

Выразы паслядоўнасці дзеянняў з дапамогай прыслоўяў 先...然后...

Дзеяслоўнае дапаўненне стану: (... 得 ...) (1).

Спецыяльныя пытанні з пыталымі словамі 为什么? 怎么?

Альтэрнатыўнае пытанне са злучнікам 还是.

Пыталыя сказы з удакладняльнымі выразамі 好吗? ...怎么样?

Пабуджальныя сказы з часціцай ...吧! или 让...吧!.

Вучні павінны валодаць **сацыякультурнымі ведамі і ўменнямі:**

ведаць назвы кантынентаў і асноўных краін вывучаемай мовы;

ведаць асобныя творы дзіцячага фальклору, паэзіі і інш.;

ведаць папулярныя святы Рэспублікі Беларусь і краіны вывучаемай мовы;

умець ветліва звярнуцца па дапамогу да каго-небудзь у краіне вывучаемай мовы (распытаць, як прайсці куды-небудзь);

умець апісаць замежнаму аднагодку свой родны горад/вёску.

Вучні павінны валодаць **кампенсаторнымі ўменнямі** ва ўсіх відах маўленчай дзейнасці:

успрыманне і разуменне маўлення на слых

прагназаваць змест аўдыятэксту па загалоўку;
 абапірацца на сітуацыю, прыведзеную настаўнікам перад праслухоўваннем тэксту;
 выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы);
 абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, фотаздымкі, табліцы);

чытанне

прагназаваць змест тэксту па загалоўку;
 абапірацца на сродкі зрокавай нагляднасці (малюнкi, фотаздымкі, табліцы);
 выкарыстоўваць моўную здагадку (па падабенстве са словамі роднай мовы);
 выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі;

гаварэнне

звяртацца па дапамогу да суб'яседніка, ужываючы перапытванне;
 удакладняць змест выказвання з дапамогай мімікі і жэстаў;

пісьмо і пісьмовае маўленне:

выкарыстоўваць тэкст-узор у якасці апоры.

Вучні павінны валодаць **вучэбна-пазнавальнымі ўменнямі:**

складаць план прачытанага/праслуханага тэксту;

выконваць самастойныя заданні рэпрадуктыўнага характару з выкарыстаннем друкаваных матэрыялаў (раздатчны матэрыял, нагляднасць);

выкарыстоўваць двухмоўныя слоўнікі.

Вучні павінны выкарыстоўваць **набыты моўны, маўленчы і сацыякультурны вопыт** для:

пераадолення псіхалагічных бар'ераў у працэсе вусных зносін на замежнай мове;

азнаямлення з дзіцячым замежным фальклорам;

развіцця добразычлівых адносін да прадстаўнікоў іншых краін.